

РОЗВИТОК ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. У статті розглянуто та узагальнено теоретико-методичні аспекти економічної ефективності виробництва свинини в сільськогосподарських підприємствах. Встановлено основні внутрішні та зовнішні чинники ефективності функціонування підприємств з виробництва свинини в Україні. Визначено та доповнено систему показників економічної ефективності виробництва свинини.

Ключові слова: свинарство, ринок, сільськогосподарське підприємство, споживання, державне регулювання, економічна ефективність, інвестиції.

Summary. The theoretical and methodological aspects of economic efficiency of pork production in agricultural enterprises are considered and generalized. The key internal and external factors of efficiency of enterprises' functioning of pork production in Ukraine are defined. In addition, the indicators' system of economic efficiency of pork production is defined and complemented.

Key words: swine-breeding, market, agricultural enterprise, consumption, state regulation, economic efficiency, investments.

Постановка проблеми. Зростання економічної ефективності виробництва свинини є пріоритетним завданням аграрної політики України. Однак, враховуючи важливість галузі для вітчизняної економіки, фактичний стан її впродовж останніх років не відповідає наявному ресурсному потенціалу. У м'ясному балансі свинина посідає друге місце після птиці і займає одне із ключових значень у продовольчій незалежності держави. Проте ефективність її виробництва залишається у більшості підприємств низькою, галузь забезпечує внутрішні потреби всього на 76 %, у зв'язку з цим кожний четвертий кілограм свинини на вітчизняних продовольчих ринках є іноземного виробництва.

Аналіз останніх досліджень. Вивченню проблеми економічної ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств, у тому числі ефективності виробництва свинини, присвячені праці багатьох економістів. Серед них можна виокремити науковий доробок В. Г. Андрійчука, П. С. Березівського, В. І. Бойка, Б. В. Даниліва, О. В. Мазуренко, І. В. Охріменка, С. М. Приліпка, В. П. Рибалка, І. В. Свиноуса, М. П. Талавирі, В. С. Топіхи, О. А. Шуста та інших вітчизняних учених. Проте недостатньо дослідженими залишаються інноваційно-технологічні, організаційно-економічні важелі підвищення ефективності виробництва свинини, вдосконалення державного регулювання, визначення резервів підвищення прибутковості галузі. В обґрунтуванні шляхів подальшого її розвитку залишається чимало дискусійних положень.

Мета дослідження — продовження вивчення особливостей організації виробництва продукції свинарства в сільськогосподарських підприємствах та визначення можливостей підвищення його ефективності.

У процесі дослідження використано сукупність спеціальних методів економічного дослідження. За допомогою абстрактно-логічного методу, зокрема прийомів аналогії та порівняння, індукції та дедукції, уточнено поняття «ефективність виробництва». Методи теоретичного узагальнення та монографічний використовували для поглибленого дослідження особливостей розвитку свинарства, визначення резервів покращення роботи галузі на прикладі окремих підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна ефективність виробництва свинини у сільськогосподарських підприємствах України за 2010–2013 рр. зросла несуттєво, зміна показника рентабельності виробництва за цей період зумовлена відносно вищим зростанням у 2013 році ціни реалізації свинини порівняно із собівартістю, відповідно, виробництво вийшло на мінімальний рівень економічної ефективності, який не відповідає потенційним можливостям. Основні тенденції у динаміці показників економічної ефективності виробництва свинини у сільськогосподарських підприємствах України та Львівської області зокрема показано у табл. 1.

Необхідно зазначити, що підприємствами області у 2013 р. на одну середньорічну голову свиней, які були на утриманні, вироблено на 40 кг живої маси більше, ніж у середньому в Україні. Однак вищий рівень продуктивності вирощування свиней на Львівщині не забезпечив рентабельності виробництва свинини для більшості підприємств. Це пов'язано зі зростанням собівартості продукції через підвищенням вартості залучених матеріальних ресурсів, зокрема кормів. На останнє вплинуло зменшення урожаю зерна, яке мало місце у 2013 р. Сільськогосподарські підприємства одержали всього 31 грн. прибутків за кожний реалізова-

© С. А. Нестеренко, 2015

Економічна ефективність виробництва свинини у сільськогосподарських підприємствах*

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2013 р. до 2010 р., +/-
Україна					
Жива маса свиней, реалізованих на м'ясо (без урахування передання в переробку на власних виробничих потужностях), тис. т	312,0	372,1	354,3	409,5	131,3
Повна собівартість 1 ц реалізованої свинини, грн.	1323,7	1417,6	1562,6	1549,7	117,1
Ціна реалізації 1 ц свинини, грн.	1220,4	1364,8	1594,1	1552,6	127,2
Прибуток (збиток) на 1 ц реалізованої свинини, грн.	-103,3	-52,8	31,5	29,0	x
Прибуток на одну голову свиней, грн.	-93,1	-56,6	32,4	30,1	x
Рівень товарності, %	85,1	92,4	86,0	87,7	+2,6
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва свинини, %	-7,8	-3,7	2,0	0,2	x
Рентабельність (збитковість) продажу свинини, %	-8,5	-3,9	1,9	0,8	x
Львівська область					
Жива маса свиней, реалізованих на м'ясо (без урахування передання в переробку на власних виробничих потужностях), тис. т	11,3	13,0	14,1	15,9	140,7
Повна собівартість 1 ц реалізованої свинини, грн.	1188,2	1265,2	1850,9	1583,4	133,2
Ціна реалізації 1 ц свинини, грн.	1316,8	1501,9	1711,2	1699,7	129,1
Прибуток (збиток) на 1 ц реалізованої свинини, грн.	128,5	236,7	-139,7	116,3	90,5
Прибуток (збиток) на одну голову свиней, грн.	136,1	278,9	-164,7	140,3	103,1
Рівень товарності, %	90,2	94,7	90,3	91,3	+1,1
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва свинини, %	10,8	18,7	-7,6	7,3	-3,5
Рентабельність (збитковість) продажу свинини, %	9,8	15,8	-8,2	8,8	-1,0

*Джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.

ний центнер свинини. Незважаючи на зростання продуктивності свиней, основними чинниками низької дохідності функціонування підприємств, які виробляють свинину, є вартісні.

У 2013 р. середня вартість реалізації 1 голови свиней в Україні становить 1562 грн., що на 434 грн. більше, ніж у 2010 р. Співвідношення виробленої продукції до чисельності поголів'я пояснює ефективність використання наявного поголів'я сільськогосподарськими підприємствами, яке у 2013 р. було на 30 % більше, ніж у 2010 р. Це свідчить про те, що в середньому сільськогосподарські підприємства України на кожну середньорічну голову, що знаходиться на утриманні, виробили на 21,8 кг м'яса більше порівняно з 2010 р.

За рівнем виробництва свинини у сільськогосподарських підприємствах Львівська область посідає 8-ме місце в Україні. Аналізуючи економічну ефективність підприємств Львівської області, які виробляють свинину, необхідно зазначити, що за 2012 р. спостерігається зростання збитковості виробництва. Львівщина відноситься до областей, в яких свинарство є збитковою галуззю. Проте свинарство у 2013 р. для Львівщини було рентабельним. У період, коли в цілому по Україні сільськогосподарські підприємства отримують мінімальний рівень рентабельності в межах 0,2 %, підприємства Львівської області у 2013 р. одержали прибутки 7,3 % відносно повної собівартості. Це означає, що на кожну гривню вкладених у виробництво коштів підприємство отримує 7,3 коп. прибутку. За 2010—

2013 рр. економічна ефективність за показниками рентабельності виробництва знизилася на 3,5, а рентабельність продажу — на 1,0 відсоткових пунктів. Це зумовлено різким зростанням собівартості виробництва, яка у 2013 р. становила 1583,4 грн., що на 33,7 грн. більше, ніж у середньому по Україні. Якщо у 2012 р. на кожну голову реалізованих свиней сільськогосподарські підприємства Львівської області одержали 164,7 грн. збитків, то у 2013 р. — 140,3 грн. прибутку. Досліджуючи співвідношення виробленого м'яса свиней у 2013 р. до чисельності середньорічного поголів'я свиней, підприємствами області вироблено на 84 кг м'яса більше за середній показник по Україні. Однак вищий рівень продуктивності вирощування свиней в області не забезпечив рентабельності реалізації м'яса для більшості підприємств, оскільки в цій ситуації вирішальний вплив на зростання собівартості пов'язаний з підвищенням вартості залучених матеріальних ресурсів, зокрема кормів, через нижчий рівень збору урожаю зернових, який відбувся у 2012—2013 рр. Досліджуючи економічну ефективність виробництва свинини в Україні та у Львівській області зокрема, необхідно звернути увагу на показники продуктивності під час вирощування, від яких значною мірою залежить собівартість продукції та рентабельність її реалізації.

На рис. 1 показано динаміку значення середньодобових приростів свиней у сільськогосподарських підприємствах України, в тому числі Львівської області, за 1990—2012 рр.

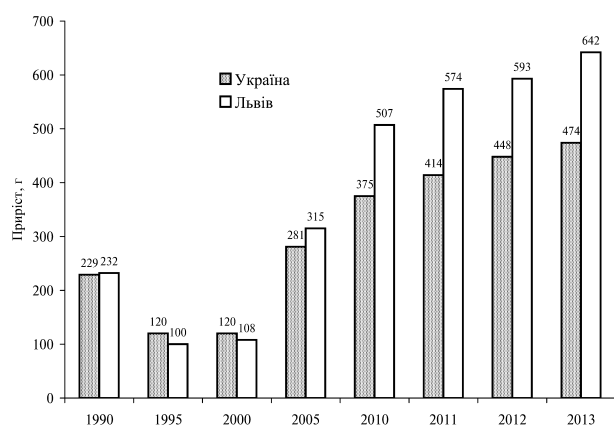

Рис. 1. Динаміка середньодобових приростів свиней на дорощуванні та відгодівлі, г (джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.)

Узагальнюючи зміст рисунка, необхідно відмітити, що середньодобові прирости під час вирощування свиней у сільськогосподарських підприємствах Львівщини в середньому на 165 грамів вище, ніж загалом в Україні.

Вищі показники ефективності відгодівлі пояснюються використанням збалансованих кормів, оптимальнішими умовами утримання свиней та відгодівлею гібридного молодняка з вищими показниками темпів росту. Ці чинники здійснюють вагомий вплив на зростання технологічних показників продуктивності вирощування свиней, що зумовлює економію витрат на кожний центнер приросту та створює передумови для зростання економічної ефективності виробництва свинини.

Важливим чинником ефективності виробництва свинини є вихід поросят на 100 свиноматок за рік. Динаміка цього показника за період 1990–2012 рр. у сільськогосподарських підприємствах України та Львівської області зокрема наведена на рис. 2.

За показником середнього виходу поросят на 100 свиноматок підприємства області до 2009 р. поступалися середньому значенню цього показника в Україні. Проте у 2012 р середній вихід поросят на 100 свиноматок у Львівській області перевищив 2400 голів, у той час як середній показник у державі становив 1805 голів. Необхідно зазначити, що у 2011 р. відносно 2010 р. спостерігався незначний спад продуктивності свиноматок, який у Львівській області становив 5 %, а в цілому в Україні — 1,5 %.

Результативним показником ефективності використання корму, витрати на який у структурі повної собівартості займають більше половини, є конверсія корму. Конверсія корму показує кількість кормів у кормових одиницях чи у джоулях енергії, що затрачається на кожний кілограм приросту живої маси, одержаного на дорощуванні чи відгодівлі. Відповідно, чим нижче витрати корму

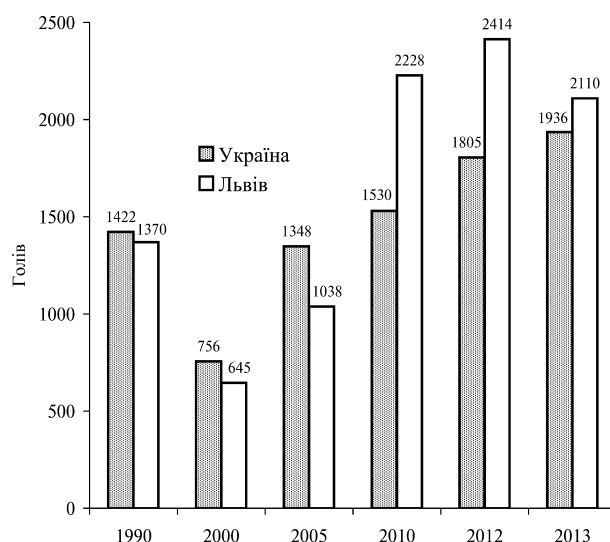

Рис. 2. Динаміка виходу поросят на 100 свиноматок за рік у підприємствах України та Львівської області, голів (джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.)

на кілограм приросту, тим більш раціональною та збалансованою є технологія годівлі, що, безумовно, значною мірою впливає на зниження собівартості виробництва свинини внаслідок економії витрат на корми. За 1990–2013 рр. витрати корму на 1 кг приростів у сільськогосподарських підприємствах України знизилися з 9,85 до 4,62 корм. од., або більш ніж удвічі (рис. 3).

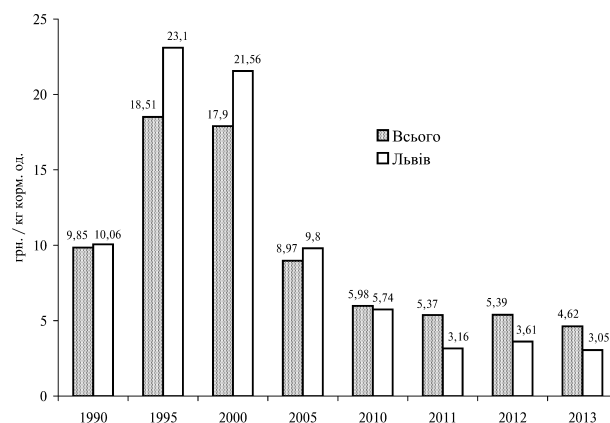

Рис. 3. Динаміка оплати корму в підприємствах з виробництва свинини України та Львівської області, грн./кг корм. од. (джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.)

З метою визначення доходності використання основного матеріального ресурсу в галузі свинарства — кормів розраховують показник оплати корму як співвідношення виручки від реалізації свинини до витрачених кормів під

час виробництва. Аналізуючи дані, наведені на рис. 3, щодо динаміки показника оплати корму, необхідно зазначити, що в підприємствах Львівської області в середньому 1 кг корм. од., витрачений на виробництво свинини у живій масі, забезпечує одержання 4,42 грн. виручки від реалізації, що на 50 % більше, ніж у цілому по Україні.

Така ситуація обумовлена нижчими витратами корму на вирощування свиней та вищими цінами реалізації, які характерні для області, виходячи з методики визначення показника оплати корму як відношення вартості реалізованої свинини до кількості затрачених кормів.

У структурі витрат на виробництво свинини в живій масі найбільшу частку становлять витрати на корми — 64 %. Прямі витрати на оплату праці становлять 10 % від загальних витрат на виробництво продукції. Найменші частки у структурі виробничої собівартості свинини займають: амортизація необоротних активів та оплата послуг і робіт сторонніх організацій — по 5 %; відрахування на соціальні заходи — 3 % та витрати на нафтопродукти, які становлять 2 % від загальногосподарських витрат у середньому в сільськогосподарських підприємствах України, які виробляють свинину. Аналітична інформація щодо динаміки виробничих витрат за основними елементами наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Витрати на вирощування свиней на м'ясо за елементами у сільськогосподарських підприємствах України, грн. (в розрахунку на 1 гол.)*

Елементи витрат	Рік				2013 р. до 2010 р.	
	2010	2011	2012	2013	грн. (+, -)	%
Витрати усього у тому числі:	1210,32	1600,46	1655,98	1830,74	+620,42	151,3
— прямі матеріальні витрати з них:	955,06	1281,13	1336,27	1494,63	+539,57	156,5
корми	770,24	1047,21	1087,97	1226,76	+456,52	159,27
нафтопродукти	26,21	34,59	31,32	30,22	+40,10	115,3
оплата послуг і робіт сторонніх організацій	58,12	56,65	59,15	63,38	+5,26	109,1
решта матеріальних витрат	100,49	142,67	157,74	168,29	+67,80	167,47
— прямі витрати на оплату праці	120,55	147,66	141,05	137,13	+16,58	113,8
— інші прямі витрати та загальногосподарські витрати — усього	134,71	171,67	178,66	198,96	+64,25	147,7
з них: амортизація необоротних активів	57,59	72,95	83,33	98,97	+41,38	171,9
відрахування на соціальні заходи	42,69	53,89	51,20	49,61	+6,92	116,2
решта інших прямих та загальногосподарських витрат	34,43	44,83	44,13	50,38	+15,95	146,3

*Джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.

Станом на 2013 р. спостерігається стабільна тенденція до зростання витрат на виробництво свинини у сільськогосподарських підприємствах України. За чотири досліджувані роки виробнича собівартість зросла у півтора рази, у тому числі на 10,5 % відносно 2012 р. Підвищення собівартості свинини відбувається у зв'язку з подорожчанням виробництва кормів та інтенсивним ростом капіталовкладень у свинарство. Традиційно у свинарстві основна частка виробничих витрат припадає на корми, що пояснюється особливостями вирощування свиней.

Структура виробничих витрат у сільськогосподарських підприємствах Львівської області відрізняється від середніх в Україні більшою часткою витрат на корми та амортизацію необоротних активів, однак меншою часткою витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи. За 2010–2013 рр. обсяг реалізації свинини сільськогосподарськими підприємствами України зріс на 31,3 %. У 2013 р. реалізовано 409,5 тис. т свинини, що на

55,2 тис. т більше, ніж у 2012 р. Повна собівартість виробництва свинини на кінець досліджуваного періоду досягла 5537072,8 тис. грн., а чистий дохід від реалізації продукції підприємствами у 2013 р. зріс удвічі порівняно з 2010 р. та на 5,2 % — відносно 2012 р. Найбільший збиток в розрахунку на 1 голову одержано у 2010 р. — на суму 93,1 грн., найбільший прибуток — у 2012 р. — 32,4 грн.

У Львівській області майже 100 сільськогосподарських підприємств займаються розведенням та вирощуванням свиней і тільки 10 із них утримують 1000 голів і більше. Найбільшими виробниками свинини є ТОВ «Галичина Захід», ТОВ «Барком», ФГ «Едем», крім того, сім господарств області утримують від 1000 до 3000 голів свиней. Сільськогосподарськими підприємствами утримується 38,6 % поголів'я свиней Львівської області. У 2012 р. їх частка у виробництві свинини становила 47,1 %, а в реалізації — 43,5 %.

У 2013 р. підприємства Львівської області реалізували 15,9 тис. т свинини, що на 12,8 %

більше, ніж у попередньому році та на 40,7 % більше за обсяг реалізації 2010 р. Повна собівартість 1 ц свинини у 2013 р. відносно 2010 р. зросла на 33,2 %. Це обумовлено підвищенням вартості кормової бази для годівлі свиней. Чистий дохід від реалізації у розрахунку на 1 голову в 2013 р. становив 140,3 грн, а це на 3,1 % більше, ніж у 2010 році. Зростання виручки від реалізації пов'язане з підвищенням ціни на свинину та

збільшенням обсягів її продажу. У 2012 р. відносно більше зростання повної собівартості порівняно з чистим доходом зумовило збитковість виробництва свинини на рівні 7,6 %. Найвищого рівня рентабельності досягли сільськогосподарські підприємства регіону у 2011 р. — +18,7 %.

Економічна ефективність виробництва свинини і у розрізі сільськогосподарських підприємств Львівської області суттєво різниться (табл. 3).

Таблиця 3

Економічна ефективність виробництва свинини підприємствами Львівської області за 2012 р.*

Назва підприємства	Повна собівартість 1 ц свинини, тис. грн.	Ціна 1 ц свинини, тис. грн.	Прибуток на 1 ц свинини, тис. грн.	Прибуток на 1 голову, тис. грн.	Рентабельність виробництва, %	Рентабельність продажу, %
ТОВ «Галичина Захід»	1,92	1,73	-0,18	-0,48	-9,60	-10,62
ПАФ «Білий Стік»	1,22	1,27	0,05	0,09	3,81	3,67
ПП «Агрокомпанія С»	1,31	1,53	0,22	0,44	16,8	14,4
ТОВ ім. Т. Г. Шевченка	1,93	1,45	-0,48	-0,53	-24,89	-33,14
ТОВ «М'ясні ресурси»	1,36	1,59	0,22	0,16	16,25	13,98
ТОВ «Прогрес»	1,79	1,43	-0,36	-0,23	-19,90	-24,85
ПП «Глиняни — Агро»	1,29	1,50	0,21	0,27	16,16	13,91
ТОВ «Райок»	1,77	1,58	-0,19	-0,47	-10,89	-12,22
ПП «Козацький Курінь»	1,53	1,75	0,22	0,20	14,07	12,33
ПП «Урожай»	1,47	1,45	-0,02	-0,03	-1,37	-1,39
ТОВ «Стенятинське»	1,75	1,54	-0,21	-0,06	-12,03	-13,68
ТОВ «Лемберг-агро»	1,26	1,71	0,45	1,34	35,76	26,34
ПП «Скиба — С»	1,25	1,31	0,06	0,12	4,85	4,63

* Джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.

Так, собівартість 1 ц свинини у живій масі становила від 1,22 до 1,93 тис. грн., а середня ціна реалізації — від 1,31 до 1,75 тис. грн. за 2012 р. Аналіз конкретних випадків показує, що навіть в умовах швидких змін у галузі дрібні комерційні виробники тваринницької продукції можуть бути конкурентоспроможні, якщо їм надається відповідна інституційна підтримка, а альтернативна вартість робочої сили залишається на низькому рівні.

Найвищий рівень прибутковості продажу серед досліджуваних підприємств був досягнутий ТОВ «Лемберг-Агро» (26,34 %), що зумовлено відносно низьким рівнем собівартості, високою продуктивністю свиней та цінами реалізації. Найбільше підприємство області у 2012 р. зазнало збитків у сумі 180 грн. на 1 ц реалізованої свинини, що відповідає 10,62 % збитковості продажу.

Для оцінки економічної ефективності доцільно використовувати відносні економічні показники за методом DEA (табл. 4).

За методом DEA визначають технологічну ефективність (TE), алокативну ефективність (AE) та коефіцієнт загальної економічної ефективності як добуток двох попередніх. З метою урахування цінового чинника у визначенні економічної ефек-

тивності реалізації свинини у табл. 4 розраховано ефективність реалізації з урахуванням ціни продажу (ES). Відповідно визначається коефіцієнт економічної ефективності з поправкою на ціну реалізації (EZ) як добуток коефіцієнта загальної економічної ефективності за методом DEA та коефіцієнта ефективності продажу.

Найвищий коефіцієнт економічної ефективності виробництва та реалізації м'яса свиней був досягнутий серед досліджуваних суб'єктів господарювання підприємством «Лемберг-Агро» Жидачівського району. Потенціал зростання економічної ефективності, враховуючи вдосконалення розподілу залучених ресурсів та цінової політики підприємства, становить 17,7 %. Високе значення цього показника спостерігається у ТОВ «Галичина Захід», яке є найбільшим виробником свинини в області. Зазначимо, що без урахування цінового чинника коефіцієнт економічної ефективності за методом DEA у двох підприємствах наближений до 1. Найнижчий рівень відносної економічної ефективності визначений у товариствах «Стенятинське», імені Т. Г. Шевченка та ПАФ «Білий Стік», де коефіцієнт не перевищував четвертої частини того рівня, якого досягло підприємство-лідер досліджуваної групи.

Економічна ефективність підприємств з виробництва свинини Львівської області, розрахована за методом DEA, 2012 р.*

Назва підприємства	Виробництво свинини на 1 середньорічну голову, ц	TE	AE	EP	ES	EZ
ТОВ «Галичина Захід»	2,712	0,890	0,871	0,775	0,993	0,769
ПАФ «Білий Стік»	1,562	0,512	0,614	0,315	0,726	0,228
ПП «Агрокомпанія С»	1,996	0,655	0,720	0,472	0,874	0,412
ТОВ ім. Т. Г. Шевченка	0,890	0,292	0,497	0,145	0,830	0,120
ТОВ «М'ясні ресурси»	1,539	0,505	0,857	0,433	0,909	0,393
ТОВ «Прогрес»	0,573	0,188	0,574	0,108	0,820	0,089
ПП «Глиняни — Агро»	1,595	0,524	1,000	0,524	0,859	0,450
ТОВ «Райок»	1,291	0,424	0,570	0,242	0,905	0,219
ПП «Козацький Курінь»	1,076	0,353	0,904	0,319	1,000	0,319
ПП «Урожай»	0,984	0,323	0,646	0,209	0,830	0,173
ТОВ «Стенятинське»	0,371	0,122	0,752	0,092	0,881	0,081
ТОВ «Лемберг-Агро»	3,047	1,000	0,842	0,842	0,978	0,823
ПП «Скиба — С»	2,111	0,693	0,946	0,655	0,751	0,492

* Джерело: власні дослідження.

Ключовими чинниками досягнення високого рівня економічної ефективності є коефіцієнт алокативної ефективності, який визначається оптимальним розподілом залучених виробничих ресурсів, необхідних для вирощування свиней, та рівень ціни продажу.

Рівень економічної ефективності виробництва свинини значною мірою формується у сфері реаліза-

ції, адже саме ринок через пропозицію, попит і ціну визначає, наскільки доцільним з економічного погляду є виробництво певного виду продукції. Одним із основних чинників, які впливають на економічну ефективність реалізації свинини, є ціна. Значення цього показника в Україні та Львівській області за основними каналами розподілу варіюється в межах 1500–3000 грн. у розрахунку на 1 т (табл. 5).

Таблиця 5

Середні ціни свинини за основними напрямками її реалізації сільськогосподарськими підприємствами, грн./т.*

Рік	Переробним підприємствам		Населенню в рахунок оплати праці		Пайовикам в рахунок орендної плати		На ринку, через власні магазини, ларки, палатки		За іншими напрямками	
	тонн	грн.	тонн	грн.	тонн	грн.	тонн	грн.	тонн	грн.
Україна										
2010	231937	12837,4	6534	12424,6	406	14583,7	53101	11279	124591	12491,9
2011	250556	14183,3	5730	11830	523	13293,1	46678	11914,1	111937	13517,5
2012	231937	16242	6534	14182	625	16510,1	46311	15140	98791	16492,9
Львівська область										
2010	13702	13144,3	25	14070,4	1	15966,7	316	12150	5141	12998,4
2011	13885	14371,7	51	14582,4	8	11800	277	12425,3	3355	14308,7
2012	10389	15456,8	27	18368	9	11900	214	14024,4	3516	16280,5

* Джерело: Сільське господарство України у 2013 році. Стат. збірник. — К. : Держстат України. — 402 с.

Реалізація свинини сільськогосподарськими підприємствами характеризується нестабільністю та почерговим перепадом від збитковості до низького рівня прибутковості, що зумовлено групою технологічних та економічних чинників.

Висока ресурсомісткість кожного третього кілограма виробленої та реалізованої свинини зумовлює збитковість близько 60 % та низький рівень економічної ефективності 25 % підприємств. Середньої та високої рентабельності в межах 15–40 % досягають менше 15 % господарств, які функціонують на основі

ресурсоощадних інноваційних для українського ринку технологій, які формують високий рівень економічного ефекту за умов значно нижчих витрат залучених ресурсів.

Висновок. У сільськогосподарських підприємствах України у 2010–2013 рр. спостерігалось збільшення поголів'я свиней та обсягів виробництва свинини на 7 %, проте рівень реалізації залишився практично незмінним. Розміщення поголів'я свиней у сільськогосподарських підприємствах за регіонами України нерівномірне відносно кількості споживачів.

Сільськогосподарськими підприємствами Львівської області у 2012 р. вироблено на 15,5 % та реалізовано на 10 % більше свинини у живій масі, ніж у 2010 р. Спостерігаються тенденції у зростанні чисельності свиней на 17 тис. гол. за аналогічний період. Динаміка розвитку свинарства у сільськогосподарських підприємствах області значною мірою залежить від функціонування одного з найбільших господарств України — ТОВ «Галичина Захід», яке формує 59 % виробленої та реалізованої підприємствами Львівщини свинини.

Рівень економічної ефективності виробництва свинини у сільськогосподарських підприємствах України за досліджувані роки зріс на 10,4 пункти. У 2012 р. прибутковість виробництва свиней у середньому становила 2 %. Низький рівень економічної ефективності зумовлений значними перевитратами ресурсів, які задіяні у виробництві, зокрема витрати на корми формують 63 % виробничої собівартості. У Львівській області підприємства галузі зазнали 19,6 млн. грн. втрат від реалізації свинини у живій масі, що рівнозначно 18,4 % рівня збитковості.

Встановлено, що реалізація свинини сільськогосподарськими підприємствами характеризується нестабільністю та почерговим перепадом від збитковості до низького рівня прибутковості, що обумовлено групою технологічних та економічних чинників. Висока ресурсомісткість свинини зумовлює збитковість та низький рівень економічної ефективності 25 % підприємств. Середньої та високої рентабельності в межах 15–40 % досягають менше 15 % господарств, що функціонують на основі ресурсоощадних інноваційних для українського ринку технологій, які формують високий рівень економічного ефекту за умов значно нижчих витрат залучених ресурсів.

Література

1. Офіційний сайт Верховної Ради [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45633.
2. Довідка щодо адаптації сільського господарства України до вимог СОТ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=188046&cat_id=38231.
3. Державна програма активзації економіки на 2013–2014 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246812864&cat-id=246812855.
4. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/ru/node/7644>.
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2009–2018 роки та на період до 2039 року [Електронний ресурс] / Державне агентство України з інвестицій та розвитку. — Режим доступу : <http://www.in.gov.ua/>.
6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=48218&cat_id=55206.
7. Гришова І. Ю. Зміцнення фінансової складової економічної безпеки підприємства / І. Ю. Гришова, Т. С. Шабатура // Облік і фінанси. — 2013. — № 1 (59). — С. 99–104.
8. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект [Текст] : монографія / П. Т. Саблук [та ін.] ; ННЦ «Ін-т аграр. економіки». — К. : ННЦ ІАЕ, 2010. — 704 с.
9. Крюкова І. О. Стратегія інноваційного розвитку пріоритетних галузей аграрного виробництва [Електронний ресурс] / І. О. Крюкова, В. О. Непочащенко // Економіка: реалії часу. — 2013. — № 4 (9). — С. 133–141. — Режим доступу : <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/No4/133-141.pdf>.